

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Poetyka - liryka		8.0.13654	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Teorii Literatury i Krytyki Artystycznej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia polska	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Katarzyna Szalewska, profesor uczelni; dr Maciej Dajnowski; prof. UG, dr hab. Dariusz Szczukowski; dr Anna Filipowicz, profesor uczelni; dr Martyna Wielewska-Baka; prof. dr hab. Ewa Graczyk; prof. UG, dr hab. Feliks Tomaszewski; prof. UG, dr hab. Kwiryna Ziemia; dr hab. Maciej Michalski, profesor uczelni; dr Artur Nowaczewski; dr hab. Mariusz Kraska, profesor uczelni; prof. dr hab. Zbigniew Majchrowski; dr Monika Żółkoś; dr Magdalena Horodecka, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		2	
Ćw. audytoryjne		Semestr 1: ćwiczenia	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - uczestnictwo w zajęciach;	
zajęcia w sali dydaktycznej		10 godzin - przygotowanie do zajęć;	
Liczba godzin		10 godzin - przygotowanie do kolokwium pisemnego.	
Ćw. audytoryjne: 30 godz.		Razem: 50 godzin = 2 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Analiza tekstów z dyskusją - Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków) - Dyskusja - Praca w grupach - Rozwiązywanie zadań		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		kolokwium	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje zaliczenie na podstawie: w 1. semestrze: • pisemnego kolokwium z zagadnień omawianych podczas zajęć i wskazanych do opracowania przez prowadzącego (60%), • czynnego udziału w ćwiczeniach, systematycznego przygotowywania w formie ustnej i/lub pisemnej zagadnień wskazanych przez prowadzącego (40%),	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt kształcenia	wypowiedzi i interpretacje ustne	Dyskusja	Rozwiązywanie zadań	Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków)	Analiza tekstów z dyskusją
Wiedza					
K_W01	+	+	+	+	+
K_W03	+	+	+	+	
Umiejętności					
K_U01	+	+	+	+	+
K_U03	+	+		+	+
K_U05	+	+	+	+	+
K_U06		+		+	+
Kompetencje					
K_K01	+	+	+	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

bez wymagań formalnych

B. Wymagania wstępne

Podstawowe kompetencje czytelnicze i znajomość podstawowej terminologii związanej z analizą dzieła literackiego w zakresie obowiązywania programu szkoły średniej. W wyjątkowych przypadkach prowadzący ćwiczenia może odstąpić od tej zasady.

Cele kształcenia

Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z podstawową terminologią opisu budowy dzieła literackiego. Przedmiot na celu kształcenie kompetencji analitycznych przez umiejętność rozpoznania i nazwania zróżnicowanych (stylistycznych, wersyfikacyjnych, genologicznych, kompozycyjnych, komunikacyjnych) elementów tekstu literackiego. Tym samym treści przekazywane podczas nauki przedmiotu wyposażają studenta w praktyczną zdolność analizy każdego tekstu literackiego, dostarczają narzędzi do literaturoznawczego opisu zarówno w wymiarze synchronicznym (poetyki opisowej), jak i diachronicznym (poetyki historycznej).

Treści programowe

- I. Komunikacja literacka (instancje nadawcze i odbiorcze w dziele literackim; komunikacyjny charakter dzieła literackiego; pojęcie ironii; rodzaje liryki ze względu na podmiot).
- II. Tematyka i topika (pojęcia motywu; toposu i topiki; wątku; tematu; słów-kluczy; symbolu i alegorii).
- III. Stylistyka (pojęcie stylu; uporządkowanie naddane wypowiedzi literackiej; środki stylistyczne: leksykalne, składniowe, semantyczne; metafora i jej odmiany; zjawisko stylizacji, jej odmian oraz intertekstualności; epickie formy językowo-stylistyczne).
- IV. Wersologia (podstawowe terminy związane z wierszem; podstawy polskich systemów wersyfikacyjnych; wiersz wolny; strofika; rymy; inne środki brzmieniowej organizacji wypowiedzi literackiej).
- V. Genologia (problematyka podziału na rodzaje i gatunki literackie; pojęcie konwencji; podstawowe gatunki literackie; sytuacja gatunku w perspektywie poetyki historycznej i współczesnej – pojęcia gatunków hybrydycznych, pogranicznych itp.).
- VI. Analiza i interpretacja dzieła literackiego – podstawowe zagadnienia.

Wykaz literatury

Prowadzący zastrzega sobie prawo do zmiany listy lektur.

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. Wykorzystywana podczas zajęć:

Podręczniki i słowniki:

1. Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., Zarys teorii literatury, Warszawa 1962 lub wyd. nast.
2. Miodońska-Brookes E., Kulawik A., Tatała M., Zarys poetyki, Warszawa 1980 lub wyd. nast.
3. Głowiński M. et al., Słownik terminów literackich, Wrocław 1998 lub in. wyd.

Materiały do ćwiczeń z poetyki i analizy dzieła literackiego:

1. Poetyka, t. 1, red. D. Ulicka, Warszawa 1999.
2. Poetyka, t. 2, red. D. Ulicka, Warszawa 2000.
3. Poetyka (Genologia. Interpretacje), t. 3, red. D. Ulicka, Warszawa 1997.
4. Ćwiczenia z poetyki, red. A. Gajewska, T. Mizerkiewicz, Warszawa 2006.
5. Kompozycja i genologia. Ćwiczenia z poetyki, red. A. Gajewska, Poznań 2009.

Teksty teoretyczne:

1. Bachtin M., Epos a powieść, tłum. J. Baluch, „Pamiętnik Literacki” 1970, z. 3; lub [w:] Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”, t. I, pod red. M. Głowińskiego i H. Markiewicz, Wrocław 1977.

2. Curtius E.R., Topika, „Pamiętnik Literacki” 1972, z. 1; lub [w:] Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”, s. I, red. M. Głowiński, H. Markiewicz, Wrocław 1977; lub [w:] idem, Literatura europejska i łacińskie średniowiecze, tłum. i oprac. A. Borowski, Kraków 1997 (rozdz. V).
3. Głowiński M., Gatunek literacki i problemy poetyki historycznej, [w:] Genologia polska. Wybór tekstów pod red. E. Miodońskiej-Brookes, A. Kulawika, M. Tatary, Warszawa 1983; lub [w:] Problemy teorii literatury, Wrocław 1976.
4. Głowiński M., Od dokumentu do wyznania: o powieści w pierwszej osobie, [w:] idem, Prace wybrane, t. I: Powieść młodopolska. Studium z poetyki historycznej, Kraków 1997; lub [w:] idem, Powieść młodopolska. Studium z poetyki historycznej, Wrocław 1969.
5. Głowiński M., O stylizacji, [w:] Stylistyka polska. Wybór tekstów, Warszawa 1973; lub [w:] idem, Prace wybrane, t. V: Intertekstualność, groteska, parabola. Szkice ogólne i interpretacje, Kraków 2000.
6. Głowiński M., Wirtualny odbiorca w strukturze utworu poetyckiego, [w:] idem, Style odbioru. Szkice o komunikacji literackiej, Kraków 1977; lub [w:] idem, Studia z teorii i historii literatury, Wrocław 1967; lub [w:] idem, Prace wybrane, t. III: Dzieło wobec odbiorcy. Szkice z komunikacji literackiej, Kraków 1998; lub [w:] Wybór materiałów źródłowych z teorii literatury, wyb. M. Czermińska i A. Martuszevska, Gdańsk 1983; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997.
7. Markiewicz H., Wymiary dzieła literackiego, Kraków 1996 (wybrane rozdziały).
8. Okopień-Sławińska A., Metafora bez granic, [w:] eadem, Semantyka wypowiedzi poetyckiej. Preliminaria, Wrocław 1975; lub „Teksty Drugie” 1980, nr 6; lub [w:] Problemy teorii literatury, s. III, wyb. H. Markiewicz, Wrocław 1988; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997.
9. Sławiński J., O kategorii podmiotu lirycznego, [w:] idem, Dzieło. Język. Tradycja, Kraków 1998 [pierwsze wydanie — Warszawa 1974]; lub [w:] Wiersz i poezja, pod red. J. Trzynadłowskiego, Wrocław 1966.
10. Sławiński J., O problemach sztuki interpretacji, idem, Dzieło. Język. Tradycja, Kraków 1998 [pierwsze wydanie — Warszawa 1974].
11. Sławiński J., Przestrzeń w literaturze: elementarne rozróżnienia i wstępne oczywistości, [w:] Przestrzeń i literatura, red. M. Głowiński i A. Okopień-Sławińska, Wrocław 1978.
12. Ziomek J., Retoryka elokucyjna: figury słów, [w:] idem, Retoryka opisowa, Wrocław 2000.

A.2. Studiowana samodzielnie przez studenta:

Podręczniki:

1. Chrzastowska B., Wyslouch S., Poetyka stosowana, wyd. 3, Warszawa 2000.
2. Piotrowska D., Poetyka. Przewodnik po świecie tekstów, Kraków 2011.
3. Kulawik A., Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego, Warszawa 1990 lub wyd. nast.

Zalecane słowniki, encyklopedie, wybory:

1. Barańczak S., Pomyślane przepaście. Osiem interpretacji, Katowice 1995.
2. Genologia polska. Gatunek w literaturze współczesnej, red. R. Cudak, Warszawa 2009 (wybrane artykuły dotyczące gatunków lirycznych).
3. Kanonada. Interpretacje wierszy polskich (1939–1989), red. A. Nawarecki, D. Pawelec, Katowice 1999.
4. Liryka polska. Interpretacje, pod red. J. Prokopa i J. Sławińskiego, Kraków 1971 lub wyd. nast. (wybrane artykuły).
5. Nowela, opowiadanie, gawęda: interpretacje małych form narracyjnych, pod red. K. Bartoszyńskiego, M. Jasińskiej-Wojtkowskiej, S. Sawickiego, Warszawa 1974 lub wyd. późn. (wybrane artykuły).
6. Nowosielski K., Czytać i pytać. Analizy i interpretacje dwudziestowiecznej poezji polskiej, Gdańsk 2009.
7. Słownik rodzajów i gatunków literackich, red. G. Gazda, S. Tynecka-Makowska, Kraków 2006.
8. Sztuka interpretacji: poezja polska XX i XXI wieku, red. G.B. Tomaszewska, D. Szczukowski, Gdańsk 2014.

B. Literatura uzupełniająca:

Zalecane teksty teoretyczne i podręczniki:

1. Abramowska J., Rehabilitacja alegorii, [w:] Alegoria, red. eadem, Gdańsk 2003.
2. Abramowska J., Topos i niektóre miejsca wspólne badań literackich, [w:] eadem, Powtórzenia i wybory, Poznań 1995; lub [w:] Problemy teorii literatury, s. III: Prace z lat 1975–1984, wyb. H. Markiewicz, Wrocław 1988; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997; lub „Pamiętnik Literacki” 1982, z. 1–2.
3. Arystoteles, Poetyka, przekł. i oprac. H. Podbielski, Wrocław 1983 (BN II 209).
4. Black M., Metafora, przeł. J. Japala, „Pamiętnik Literacki” R. LXII, 1971, z. 3; lub [w:] Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”, s. I, red. M. Głowiński i H. Markiewicz, Wrocław 1977.
5. Booth W.C., Rodzaje narracji, przeł. J. Sieradzki, „Pamiętnik Literacki” 1971, z. 1.
6. Czermińska M., Autobiograficzny trójkąt: świadectwo, wyznanie i wyzwanie, [w:] eadem, Autobiograficzny trójkąt. Świadectwo, wyznanie i wyzwanie, Kraków 2000.
7. Dłuska M., Wiersz, [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997.
8. Głowiński M., Cztery typy fikcji narracyjnej, [w:] Teoretycznoliterackie tematy i problemy, red. J. Sławiński, Wrocław 1986; lub [w:] idem, Poetyka i okolice, Warszawa 1992; lub [w:] idem, Dzieło wobec odbiorcy, Kraków 1998.
9. Głowiński M., Ironia jako akt komunikacyjny, [w:] Ironia, pod red. idem, Gdańsk 2002.
10. Humphrey R., Strumień świadomości – techniki, przeł. S. Amsterdamski, „Pamiętnik Literacki” 1970, z. 4; lub [w:] Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”, t. I, pod red. M. Głowińskiego i H. Markiewicza, Wrocław 1977.
11. Jakobson R., Poetyka w świetle językoznawstwa, [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997; lub „Pamiętnik Literacki” 1960, z. 2; lub [w:] Współczesna teoria badań literackich za granicą, t. II, Kraków 1976.
12. Łotman J., Zagadnienia przestrzeni artystycznej w prozie Gogola, [w:] Semiotyka kultury, wyb. i oprac. E. Janus, M.R. Mayenowa, Warszawa 1975; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997.

13. Poetyka. Zarys encyklopedyczny (tomy: Sylabizm, Sylabotonizm, Tonizm, Strofika, Rytmika, Instrumentacja dźwiękowa, Rym), red. M.R. Mayenowa (następnie L. Pszczołowska), Wrocław 1957–1979.
14. Propp W., Morfologia bajki, przeł. S. Balbus, „Pamiętnik Literacki” 1968, z. 4.
15. Sławiński J., O opisie, [w:] Studia o narracji, Wrocław 1982; lub [w:] Problemy teorii literatury, s. 3, wyb. H. Markiewicz, Wrocław 1988; lub [w:] idem, Próby teoretycznoliterackie, Kraków 2000.
16. Stanzel F., Sytuacja narracyjna i epicki czas przeszły, przeł. R. Handke, „Pamiętnik Literacki”. 1970, R. 51, z. 4; lub [w:] Studia z teorii literatury. Archiwum przekładów „Pamiętnika Literackiego”, t. I, pod red. M. Głowińskiego i H. Markiewicza, Wrocław 1977.
17. Urbańska D., Wiersz wolny. Próba charakterystyki systemowej, Warszawa 1995.
18. Wyka K., Czas powieściowy, [w:] idem, O potrzebie historii literatury, Warszawa 1969; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, red. A. Kubale i E. Nawrocka, Gdańsk 1997.
19. Wyka K., Słowa-kлючe, [w:] idem, O potrzebie historii literatury, Warszawa 1969; lub [w:] Stylistyka polska. Wybór tekstów, red. E. Miodońska-Brookes et al., Warszawa 1973; lub [w:] Poetyka. Wybór materiałów, pod red. A. Kubale i E. Nawrockiej, Gdańsk 1997.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W01, K_W03 K_U01, K_U03, K_U05, K_U06 K_K01	K_W01, K_W03 Student: • ma rozszerzoną wiedzę o znaczeniu zjawiska interpretacji dla filologii i jej udziału w kształtowaniu kultury (K_W01), • ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu teorii dzieła literackiego w systemie nauk filologicznych oraz o specyfice przedmiotowej i metodologicznej teorii dzieła literackiego (K_W01) • ma orientację w powiązaniach poetyki z teorią i historią literatury, językoznawstwem, kulturoznawstwem i pozostałymi dyscyplinami nauk humanistycznych, a także naukami o sztuce, filozofią, historią, psychologią i socjologią (K_W03) • zna rozszerzoną terminologię filologiczną, szczególnie z zakresu podstaw estetyki, teorii literatury, poetyki, retoryki i genologii literaturoznawczej (K_W01), • zna rozszerzoną zagadnienia dotyczące ontologii dzieła literackiego i procesów komunikacji literackiej (K_W03), • zna i rozumie zaawansowane metody analizy i interpretacji literaturoznawczej (K_W03).
	<b style="background-color: #e1f5fe;">Umiejętności K_U01, K_U03, K_U05, K_U06 Student: • potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych, szczególnie w zakresie problematyki teoretycznoliterackiej (K_U01), • posiada zaawansowane umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie poetyki opisowej i historycznej (K_U01), • umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności analityczno-interpretacyjne, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); • potrafi rozpoznawać zaawansowane problemy teoretyczne z zakresu poetyki opisowej i historycznej (K_U05), • potrafi poprawnie posługiwać się zaawansowanymi pojęciami z zakresu teorii literatury, szczególnie w zakresie poetyki i jej działów, a także – podstaw teorii komunikacji literackiej i teorii interpretacji (K_U05), • potrafi rozpoznawać i analizować różne typowe formy wypowiedzi pisanej i ustnej, ze szczególnym uwzględnieniem tradycyjnego systemu genologicznego literatury; ma ogólną orientację w stylach funkcjonalnych polszczyzny i w teorii gatunków mowy (K_U03), • umie interpretować utwory literackie za pomocą typowych metod interpretacji, uwzględniając formalne ukształtowanie wypowiedzi i ich miejsce w procesie historyczno-kulturowym (K_U03), • posiada umiejętność merytorycznego uzasadnienia swoich tez interpretacyjnych z wykorzystaniem poglądów innych autorów (K_U06), • formułuje w mowie i piśmie tezy interpretacyjne oraz podstawowe problemy teoretyczne, wykorzystując właściwą terminologię (K_U06), • posiada umiejętność przygotowania pisemnych prac o charakterze analizy i

interpretacji utworu poetyckiego z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł (K_U06).

Kompetencje społeczne (postawy)

K_K01

Student:

- zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności z zakresu poetyki opisowej i historycznej, rozumie jej dynamiczny charakter, i w konsekwencji także potrzebę ciągłego dokształcania się w tych subdyscyplinach (K_K01),
- jest otwarty na nowe idee i gotów do przeformułowania swojego stanowiska oraz przewartościowania znanych sobie strategii badawczych (K_K01)
- samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie analizy i interpretacji różnorodnych i różnogatunkowych utworów literackich (K_K01)
- ma pogłębioną świadomość znaczenia procesów interpretacji dla refleksji humanistycznej i kształtowania się więzi społecznych (K_K01)
- ma świadomość znaczenia dziedzictwa piśmienniczego regionu, kraju i Europy oraz własnej odpowiedzialności za jego zachowanie i twórczą interpretację napotrzeby współczesności (K_K01).

Kontakt

katarzyna.szalewska@ug.edu.pl